

LOV OM DANMARKS NATIONALBANK¹

Formål

§ 1

Danmarks Nationalbank, der ved denne lovs ikrafttræden, jfr. § 33, overtager Nationalbanken i København, har som landets centralbank til opgave i overensstemmelse med denne lov og de i henhold til loven udfærdigede forskrifter at opretholde et sikkert pengevesen her i landet samt at lette og regulere pengeomsætning og kreditgivning.

Grundfond, hjemsted

§ 2

Bankens grundfond udgør 50 mill. kr.

Dens hovedsæde og hjemsted er i København.

Ledelse

§ 3

Bankens ledelse består af et repræsentantskab, en bestyrelse og en direktion.

Repræsentantskabets, bestyrelsens og direktionens medlemmer skal have dansk indfødsret og fast bopæl i Danmark, være myndige, i besiddelse af den for stillingerne (hvervene) fornødne agtelse og tillid og ikke ude af rådighed over deres bo.

¹ Lov nr. 116 af 7. april 1936 som ændret ved lov nr. 166 af 13. april 1938, lov nr. 88 af 15. marts 1939, lov nr. 67 af 15. marts 1967, lov nr. 174 af 30. april 1969, lov nr. 579 af 1. juni 2010, lov nr. 1163 af 8. juni 2021 og lov nr. 1666 af 30. december 2024. Der er ikke udarbejdet en lovbekendtgørelse, og dette er en uofficiel sammenskrivning foretaget af Danmarks Nationalbank.

§ 4

Repræsentantskabet består af 25 medlemmer, nemlig:

- a. 8 medlemmer, der har sæde i rigsdagen. Disse vælges efter reglerne i grundlovens § 45. Udtræder et af disse medlemmer af rigsdagen, bliver nyt valg at foretage for den tilbageværende del af udtrådte medlems funktionsperiode. Den udtrædende bevarer sit sæde i repræsentantskabet, indtil en efterfølger er valgt.
- b. 2 medlemmer, af hvilke det ene har nationaløkonomisk og det andet juridisk uddannelse. Disse medlemmer, der ikke må have sæde i rigsdagen, udnævnes af ministeren for handel, industri og søfart.
- c. 15 medlemmer, der har indgående indsigt i erhvervsforhold. Disse medlemmer, der ikke må have sæde i rigsdagen, vælges af det samlede repræsentantskab, således at 3 medlemmer afgår hvert år. Ved valget vil hensyn være at tage til tilvejebringelse af en alsidig erhvervsrepræsentation, omfattende også de i erhvervene beskæftigede arbejdere, og til, at de forskellige landsdele repræsenteres.

De under a-c nævnte valg gælder for 5 år. Udtræder et medlem inden funktionsperiodens udløb, vælges et nyt medlem for den tilbageværende tid.

Repræsentantskabet vælger for 1 år ad gangen formand og næstformand.

Forinden ændringer foretages i de for banken gældende bestemmelser, skal repræsentantskabet have adgang til at udtale sig.

§ 5

Bestyrelsen består af de i § 4 b) nævnte 2 medlemmer af repræsentantskabet samt af 5 medlemmer, der vælges for 1 år ad gangen af repræsentantskabet blandt dets medlemmer.

Valget sker efter forholdstal i overensstemmelse med nærmere i bankens reglement fastsatte bestemmelser, hvis dette begæres af 3 medlemmer af repræsentantskabet.

Bestyrelsen vælger for 1 år ad gangen formand og næstformand. Valgene godkendes af ministeren for handel, industri og søfart.

§ 6

Direktionen består af 3 medlemmer. En af direktørerne udnævnes af kongen, medens de øvrige direktører vælges af repræsentantskabet efter bestyrelsens indstilling. Den førstnævnte direktør er formand for direktionen.

Direktørerne skal have bopæl i København eller på steder, der står i nær forbindelse med København. De må ikke have sæde i ledelsen af erhvervsorganisationer eller erhvervsselskaber, ej heller drive eller være deltagere i driften af privat erhvervsvirksomhed.

Direktørerne udnævnes for et tidsrum på 6 år med mulighed for én forlængelse på 6 år.²

² Bestemmelsen er endnu ikke trådt i kraft på Færøerne og i Grønland. Bestemmelsen gælder ikke for direktører udnævnt før 1. januar 2025, medmindre en repræsentantskabsudnævnt direktør senere udnævnes af Kongen.

Den kgl. Bankkommissær

§ 7

Ministeren for handel, industri og søfart fører som kgl. bankkommissær tilsyn med, at banken opfylder sine forpligtelser ifølge denne lov og de i henhold til loven udfærdigede bestemmelser.

Den Kgl. Bankkommissær fører forsædet i repræsentantskabet. Han har adgang til at deltage i bestyrelsens møder og til at begære sig oplysninger meddelt om bankens forhold i det omfang, han ønsker dette.

Afgørelser af særlig vidtrækkende karakter kan ikke træffes i bestyrelsesmøde, hvor Den Kgl. Bankkommissær ikke er til stede, med mindre denne forud er underrettet om, at sagen skal behandles på mødet.

Seddeludstedelse

§ 8

Banken er eneberettiget til at udstede pengesedler.

De af banken udstedte pengesedler er lovligt betalingsmiddel mand og mand imellem samt ved ind- og udbetalinger, der foregår ved offentlige kasser.

Pengesedlerne kan indkaldes med tilladelse fra ministeren for handel, industri og søfart og ophører da at være lovligt betalingsmiddel fra det tidspunkt, som fastsættes ved bekendtgørelse fra ministeren for handel, industri og søfart. Når et år er forløbet fra dette tidspunkt, mister de indkaldte sedler deres gyldighed over for banken, men denne har ret til, såfremt omstændighederne taler derfor, også senere at indløse sedlerne.

Pengesedlernes pålydende, affattelse og udseende godkendes af ministeren for handel, industri og søfart.

§ 9

Banken har ret til at udgive et så stort seddelbeløb, som omsætningen til enhver tid findes at udkræve.

Banken skal dog frit og ubehæftet eje:

- a. en gulfond, som angivet i § 10,
- b. aktiver af den i § 11 angivne beskaffenhed til en værdi, der mindst svarer til den del af den i omløb værende seddelmængde, som ikke dækkes af gulfonden.

§ 10

Gulfonden skal mindst svare til 25 pct. af de udgivne sedlers samlede beløb. Den kan bestå af:

- a. guld, være sig i mønt eller barrer, som enten beror i bankens væрге eller af bankener overgivet Den kgl. Mønt til udmøntning eller omsmelting.
- b. guld, som under behørig sikring er deponeret i udlandet eller er under transport i, til eller fra udlandet. Sådant guld må dog ikke medregnes, når bankens frie rådighed derover er begrænset, og ingen sinde for et større beløb end 5 pct. af de udgivne sedlers samlede beløb.

For indtil 5 pct. af seddelomløbet kan rentefri nettotilgodehavender på anfordring i udenlandske seddelbanker, der er godkendt i så henseende af Den Kgl. Bankkommissær, dog træde i stedet for guld.

Værdien af lovlig gangbar guldmønt bestemmes efter pålydende, værdien af anden guldmønt og af guld i barrer bestemmes efter indholdet af fint guld, idet guldets pris i danske penge udregnes efter møntlovens bestemmelser. Tilgodehavender i fremmed mønt beregnes højst efter den på Københavns børs noterede kurs på opgørelsesdagen.

§ 11

Som grundlag for den ikke af guldfonden dækkede del af de udgivne pengesedler kan tjene guld og nettotilgodehavender på anfordring i udenlandske banker, for så vidt de ikke er medregnede ifølge § 10, veksler, skatkammerbeviser, børsnoterede obligationersamt lån, for hvilke der er stillet betryggende sikkerhed.

§ 12

Banken aflægger ved hver måneds udløb beretning til Den Kgl. Bankkommissær om funderingen af de i omløb værende pengesedler.

Foreligger der nogen afvigelse fra de i §§ 9-11 fastsatte regler for funderingen af bankens sedler, påhviler det banken at drage omsorg for, at forholdet berigtiges inden udgangen af den påfølgende måned.

§ 13

Under særlige forhold kan repræsentantskabet med samtykke af ministeren for handel, industri og søfart for et tidsrum af indtil 3 måneder ad gangen fravige de fastsatte funderingsregler. Beslutning herom skal tiltrædes af mindst 2/3 af samtlige repræsentantskabets medlemmer. Det påhviler banken, så snart ske kan, at genoprette de normale funderingsforhold.

Indløsningen af bankens sedler m.v.

§ 14

Banken er forpligtet til ved sit hovedsæde på anfordring at omveksle de af den udstedte pengesedler efter pålydende enten med lovlig gangbar guldmønt eller med guldbarrer af almindelig benyttet finhed og vægt, når sedler indleveres i poster, der svarer til en guldbarres værdi.

Banken er ligeledes forpligtet til ved sit hovedsæde at afkøbe enhver, der måtte ønske det, fine guldbarrer til en pris, der svarer til den i møntloven fastsatte guldpris med fradrag af ¼ pct. i møntningsomkostninger.

Foranstående bestemmelser kan kun fraviges, for så vidt dette ved lov bestemmes.

§ 14 a³

De virksomheder, der er registreret i Det Centrale Virksomhedsregister, skal på anmodning fra Danmarks Nationalbank give alle de oplysninger, der er nødvendige for varetagelsen af Danmarks Nationalbanks opgaver, jf. bankens formål i § 1.

Stk. 2. Virksomheder, der har afgivet oplysninger efter stk. 1, har pligt til hurtigst muligt at berigtige oplysningerne over for Danmarks Nationalbank, hvis det senere konstateres, at oplysningerne ikke var korrekte på tidspunktet for afgivelsen, eller oplysningerne senere er blevet misvisende.

Stk. 3. Med bøde straffes de virksomheder, som er nævnt i stk. 1, der undlader rettidigt at meddele de oplysninger, Danmarks Nationalbank anmoder om, som forsætligt eller ved grov uagtsomhed afgiver urigtige oplysninger, eller som ikke hurtigst muligt berigtiger oplysninger efter stk. 2. Virksomhederne kan pålægges strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Bankens øvrige virksomhed

§ 15

Bankens virksomhed omfatter i særdeleshed modtagelse af penge på folio og kontokurant samt deposita, foretagelse af udlån og vekseldiskontering samt omsætning afguld, fremmed valuta og værdipapirer.

Udlån kan kun ske mod betryggende sikkerhed og normalt for 1-3 måneder, højst for 6 måneder. Fornyelse af udlån kan ske.

Nærmere forskrifter angående bankens almindelige virksomhed gives i bankens reglement.

§ 16

Banken modtager indbetalinger og foretager udbetalinger for staten. Statens tilgodehavende hos eller skyld til banken skal fremgå af bankens månedsbalancer.

³ Bestemmelsen er endnu ikke trådt i kraft på Færøerne og i Grønland.

Regnskab og overskud

§ 17

Bankens regnskabsår er kalenderåret. Så snart ske kan efter regnskabsårets udløb foretages afslutning af bøgerne og affattes regnskab for det forløbne år. Det skal indeholde driftsregnskab og en statusopgørelse.

Regnskabet skal under omhyggelig hensyntagen til tilstedeværende værdier og forpligtelser samt under foretagelse af nødvendige afskrivninger og henlæggelser opgøres, således som ordentlig og forsigtig forretningsbrug tilsiger.

Værdipapirer, der er genstand for offentlig kursnotering, må højst opføres til den ved regnskabsårets slutning senest noterede køberkurs.

Værdipapirer, der ikke er genstand for offentlig notering, opføres til den formentlige værdi på afslutningsdagen, dog ikke til højere pris end den, hvortil de er erhvervet.

Fremmed valuta optages højst til de ved regnskabsårets afslutning noterede kurser.

Faste ejendomme må ikke opføres til højere værdi end anskaffelsesprisen med tillæg af omkostninger til forbedringer og med fradrag svarende til deres forringelse ved alder og brug, dog ikke over ejendomsskyldværdien.

Andre aktiver må højst opføres til deres værdi i handel ogandel.

Når regnskabet er tiltrådt af repræsentantskabet, fremsendes det tillige med beretning om bankens virksomhed i det forløbne år til ministeren for handel, industri og søfart.

Når regnskabet er godkendt af Den Kgl. Bankkommissær, bliver det at offentliggøre tillige med bankens beretning om virksomheden i det forløbne år.

§ 18

Bankens regnskab revideres af 2 statsautoriserede revisorer, der udnævnes af ministeren for handel, industri og søfart for 1 år ad gangen.

§ 19

Bankens overskud tilfalder staten, for så vidt det ikke henlægges til reservefonden eller særlige sikringsfonds.

Af det regnskabsmæssige årsoverskud udbetales som forlods afgift til staten 1 mill. kr.

Derefter sker henlæggelse til reservefonden med 25 pct. af det tilbageværende overskud, for så vidt denne fond er mindre end 25 mill. kr.

Resten af overskuddet tilfalder staten efter følgende regler:

Dersom restoverskuddet udgør højst 4 mill. kr., udbetales halvdelen til statskassen og halvdelen afskrives på statens grundfondbevis. Dersom restoverskuddet udgør over 4 mill. kr., udbetales der 2 mill. kr., medens restbeløbet afskrives på grundfondsbeviset. Når dette er fuldt indfriet, udbetales hele restoverskuddet til statskassen, medmindre repræsentantskabet med Den Kgl. Bankkommissærs godkendelse beslutter at henlægge en del af beløbet til sikring af banken.

Skulle tidligere års tab have medført, at grundfonden har måttet angribes, bortfalder al afgift til staten, indtil grundfondens tab er erstattet.

Skulle tidligere års tab have bragt reservefonden ned under den størrelse, som den havde, da banken begyndte sin virksomhed, udredes forlods afgift til staten ifølge denne paragrafs 2det stykke, men i øvrigt anvendes hele overskuddet til at bringe reservefonden op, indtil den atter har nået det oprindelige beløb.

Forskellige bestemmelser

§ 20⁴

Ansatte i Danmarks Nationalbank samt medlemmer af repræsentantskab og bestyrelse har under ansvar efter straffelovens §§ 152-152 e tavshedspligt i forhold til de fortrolige oplysninger, som de får kendskab til gennem udøvelsen af bankens opgaver, jf. § 1. Det samme gælder for personer, der udfører arbejde for Danmarks Nationalbank.

Dette gælder også efter ansættelses- eller kontraktforholdets ophør.

Stk. 2. Fortrolige oplysninger kan videregives til:

1. Den Kongelige Bankkommissær.
2. Finansiell Stabilitet, under forudsætning af at oplysningerne er nødvendige for, at Finansiell Stabilitet kan udføre sine lovbestemte opgaver.
3. Finanstilsynet, under forudsætning af at oplysningerne er nødvendige for, at Finanstilsynet kan udføre sine lovbestemte opgaver.
4. Udvalg og grupper m.v. nedsat af erhvervsministeren, der har til formål at drøfte og koordinere indsatsen for at sikre den finansielle stabilitet
5. Det Europæiske System af Centralbanker samt centralbanker beliggende i et EØS-land, under forudsætning af at oplysningerne er nødvendige for dem til opfyldelse af deres lovbestemte opgaver.
6. European Systemic Risk Board, under forudsætning af at oplysningerne er nødvendige for, at European Systemic Risk Board kan udføre sine opgaver.
7. Danmarks Statistik.

⁴ Bestemmelsen er endnu ikke trådt i kraft på Færøerne og i Grønland.

8. Eurostat under forudsætning af at oplysningerne er nødvendige for det statistiske samarbejde indenfor EU.
9. Bank for International Settlements, under forudsætning af at oplysningerne er nødvendige for det internationale statistiske samarbejde.
10. International Monetary Fund, under forudsætning af at oplysningerne er nødvendige for det internationale samarbejde.

Stk. 3. Alle, der modtager fortrolige oplysninger fra Danmarks Nationalbank efter stk. 2, er underlagt den i stk. 1 omhandlende tavshedspligt. Videregivelse efter stk. 2, nr. 9-10, kan alene ske på baggrund af en international samarbejdsaftale, og under forudsætning af at modtagerne er underlagt en lovbestemt tavshedspligt, der svarer til tavshedspligten i medfør af stk. 1.

§ 21

Banken er fritaget for alle direkte skatter til stat og kommune. Dog udreder den ejendomsskatter af faste ejendomme, som ikke anvendes til dens egen virksomhed, og sådanne afgifter, der har karakteren af vederlag for bestemte ydelser.

§ 22

Banken kan benytte ustempelt papir til sine sedler og bøger og til anvisninger, forskrivninger og andre dokumenter, som den udsteder vedrørende sin bankvirksomhed.

Når det sandsynliggøres, at et af banken udstedt indlånsbevis eller modtagelsesbevis er bortkommet, er banken berettiget til ved en bekendtgørelse, der indrykkes i Statstidende i det første nummer i et fjerdingår, med 3 måneders varsel at indkalde ihændeleveren. Hvis ingen melder sig, kan banken udbetale det efter beviset skyldige til den, der efter bankens bøger er rette kreditor.

§ 24

Hvis der for et af banken ydet lån er stillet kaution, og låntageren udebliver med hovedstol, afdrag eller renter, skal der inden 6 måneder efter de pågældende ydelsers forfaldstid ved anbefalet brev gives meddelelse til enhver af kautionisterne eller til den eller dem af disse, der er bemyndiget til at modtage meddelelsen på samtlige kautionisters vegne. Undladelse heraf medfører, at banken taber sit krav over for kautionisterne i det omfang, i hvilket disses regreskrav mod låntageren er blevet forringet ved undladelsen.

§ 25

Banken er undergivet bestemmelserne i lov om banker nr. 122 af 15. april 1930 § 9, stykke 1-4 og 6-9, dog må bankens direktører og filialbestyrere ikke optage lån i banken, opnå bankens garanti for lån eller indgå kaution for gældsforpligtelser til banken. Endvidere finder samme lovs § 21 tilsvarende anvendelse med hensyn til nærværende lov, de i henhold til den givne forskrifter og repræsentantskabets beslutninger.

§ 26

Repræsentantskabet udfærdiger efter indstilling fra bestyrelsen og med stadfæstelse af ministeren for handel, industri og søfart et reglement for Danmarks Nationalbank, hvori der gives nærmere regler om bankens virksomhed, bankens ledelse og direktionens og personalets lønnings- og pensionsforhold m.m. samt om revisorernes opgaver.

Reglementet kan ændres af repræsentantskabet med stadfæstelse af ministeren for handel, industri og søfart. For at vedtagelsen skal blive gyldig, kræves, at flertallet af samtlige repræsentanter stemmer derfor.

Overenskomst om overtagelse af Nationalbanken i København

§ 27

Ved overenskomst mellem Nationalbanken i København og som repræsentanter for Danmarks Nationalbank, ministeren for handel, industri og søfart samt finansministeren kan det bestemmes, at samtlige den gamle banks aktiver og passiver, rettigheder og forpligtelser overgår til den ny bank mod vederlag i obligationer, der indfries inden for et vist åremål. Staten garanterer obligationernes forrentning og indfrielse. Det vederlag, aktionærene i den gamle bank i form af obligationer modtager for aktierne, skal ikke for nogen dels vedkommende henregnes til den pågældendes skattepligtige indkomst.

Samtidig med påbegyndelsen af den nye banks virksomhed opløses den gamle bank. De med opløsningen forbundne forretninger udføres af Danmarks Nationalbank. Lovgivningens regler om likvidation behøver ikke at iagttages. De ovennævnte obligationer udstedes til ihændehaveeren. Såvel obligationerne som transporter på disse samt alle andre dokumenter, der udfærdiges i anledning af overdragelsen, er fritagne for stempel- og tinglysningsafgift.

Oktrojens bortfald m.v.

§ 28

Oktroj af 4. juli 1818, jfr. lov nr. 157 af 12. juli 1907, lov nr. 483 af 30. august 1919 og lov nr. 201 af 20. maj 1933 træder ud af kraft. Endvidere bortfalder bankens pligt til at afgive fortjenesten ved fritagelsen for forpligtelsen til at indløse bankens sedler med guld.

De forskrifter, der ved lovgivningen i øvrigt er fastsat for Nationalbanken i København, omfatter fremtidig Danmarks Nationalbank.

Overgangsbestemmelser

§ 29

Den i § 2 nævnte grundfond indskydes ved lovens ikrafttræden af staten i form af en grundfondsforskrivning. Efterhånden som der af årsoverskuddet henlægges midler til grundfonden, foretages der tilsvarende afskrivninger på grundfondsforskrivningen.

Forrentningen af de i § 27 nævnte obligationer affholdes af bankens drift, forinden det regnskabsmæssige overskud fremkommer.

§ 30

De af den gamle banks generalforsamling valgte repræsentantskabsmedlemmer overgår til den nye banks repræsentantskab og overtager de funktioner, der er tillagt de i § 4 c) nævnte medlemmer. De bevarer deres sæde i repræsentantskabet, indtil deres funktionstid udløber efter de hidtil gældende regler. Ved de nyvalg, som repræsentantskabet foretager indtil udgangen af juli 1938, finder reglerne i § 4 c) kun anvendelse, hvis det ikke drejer sig om genvalg.

§ 31

Når de i § 27 nævnte obligationer udloddes til aktionærene i Nationalbanken i København, udleveres de til dem, der har aktiebrevene i hænde med en i formen lovlig adkomst.

For aktier, der ifølge bankens bøger lyder på navn, kan obligationer dog også udleveres efter følgende regler:

- a. Når det anmeldes og gøres antageligt, at et aktiebrev er bortkommet, skal Danmarks Nationalbank være berettiget til ved bekendtgørelse i Statstidende med 6 måneders varsel at indkalde den, der måtte have aktiebrevet i hænde. Hvis ingen melder sig, kan banken udlevere de til aktierne svarende obligationer til den, der i bankens bøger er indtegnet som ejer af aktien.
- b. Er der mangler ved adkomstrækken på et aktiebrev, skal Danmarks Nationalbank, hvis den formener, at ihændehaverens påstand om at eje aktien er begrundet, have ret til med ovennævnte varsel at indkalde den eller dem, som måtte have nogen indsigelse at rejse mod ihændehaverens ejendomsret til aktien. Hvis ingen melder sig med indsigelse, kan banken udlevere obligationerne til aktiens ihændehaver.

Hvis et aktiebrev, der ifølge bankens bøger lyder på ihændehaveren, anmeldes at være bortkommet, og dette findes antageligt, og hvis anmelderen besidder de til aktien hørende kupons, skal Danmarks Nationalbank være berettiget til at udbetale ham renterne af de obligationer, der svarer til aktien. Hvis banken ikke finder det antageligt, at aktiebrevet er tilintetgjort, udbetales renterne ikke til ham før den 1. februar 1937. Er der ikke inden 5 år efter denne lovs ikrafttræden fremkommet noget, der taler imod anmelderens ret, skal banken kunne udlevere obligationerne til ham.

Skal der udloddes kontante beløb til aktionærene, kan de udbetales mod aflevering af udbyttekupon for det ved lovens ikrafttræden løbende regnskabsår.

Når 5 år er forløbet efter denne lovs ikrafttræden, skal al ret til at kræve obligationer i stedet for de gamle aktier eller kontant udlodning være ophørt, og de ikke udleverede obligationer og kontante beløb tilfalder da Danmarks Nationalbank uden erstatning til de tidligere aktieejere. Hvad banken måtte indvinde herved, henlægges til dens reservefond.

§ 32

I tiden indtil udgangen af 1948 kan foranstående bestemmelser kun ændres med tilslutning af et flertal af samtlige repræsentantskabets medlemmer, jfr. dog § 14, sidste stykke.

Ikrafttræden

§ 33

§ 27, stykke 1, træder i kraft straks. I øvrigt træder loven i kraft til det tidspunkt, som fastsættes ved den i § 27 nævnte overenskomst. Ministeren for handel, industri og søfart bekendtgør tidspunktet for lovens ikrafttræden.⁵

Stk. 2. Loven træder i kraft for Grønland den 1. juli 1967.⁶

⁵ Ifølge Handelsministeriets bekendtgørelse nr. 152 af 28. maj 1936 trådte loven i kraft den 28. maj 1936.

⁶ § 2 i lov nr. 67 af 15. marts 1967 indeholder følgende bestemmelse: "Ministeren for Grønland fastsætter regler om de hidtidige grønlandske kreditsedlers fortsatte gyldighed i en overgangsperiode."